

La il·lusió dels castellans

Hi ha a Espanya la convicció que la llengua castellana és una llengua mundial, apta per a la relació amb les nacions. I els espanyols no s'expliquen que a Catalunya no estem contents de la imposició lingüística, gràcies a la qual una gran part dels catalans posseeixen la llengua espanyola. Aquells esperits selectes que, com el senyor Gómez de Baquero, fan esforços per comprendre les nostres reivindicacions, estan creguts també que la llengua espanyola és un instrument d'expansió universal i que posseir-la constitueix per a nosaltres un avantatge immens.

És aquesta la il·lusió dels castellans. Ells senten l'orgull de tenir una llengua amb la qual es pot anar pertot arreu i es pot entrar en tots els dominis del comerç, de la ciència i de l'esperit. Convençuts de posseir un màuser del darrer model, mostren una estranyesa profunda en veure que els catalans ens entossudim a conservar la nostra pobra espingarda arcaica.

I bé: la il·lusió dels castellans és completament fictícia. S'enganyen ells mateixos i volen enganyar els altres. Cal dir-los ben clar que la llengua espanyola està molt lluny d'ésser un instrument d'expansió universal, com escriu el senyor Gómez de Baquero. Nosaltres, els catalans, no tenim la pretensió d'anar a tot arreu únicament amb el nostre idioma. Però sabem molt bé que tampoc en tenim prou amb l'espanyol. Aquest és un idioma extens; però no és un idioma intens, segons la frase d'en Gabriel Alomar. Espiritualment, com a eina de cultura, no val pas més que el català. I com a instrument d'intercomunicació, els serveis que presta són ben escassos. Aquells que no tenen altre medi d'expansió i de comunicació que la llengua espanyola, es troben perduts en una gran part de l'ample món, gairebé tan perduts com si només sabessin el català. Tots els que han viatjat per l'estranger, tots els que segueixen el moviment de la cultura contemporània, saben que és indispensable el coneixement d'altres idiomes. Els catalans que hagin de triar una sola llengua estrangera com a instrument d'expansió i de cultura, no poden triar la llengua castellana. Si Catalunya hagués d'ésser bilingüe, valdria més que fos catalanofrancesa que no pas catalano-espanyola.

L'expansió d'una llengua no ha de mesurar-se pel nombre d'individus que la tenen com a llengua materna. Pot dir-se que una llengua s'expandeix quan la posseeixen i l'usen individus que tenen una llengua materna diferent. Ultra els francesos i els anglesos, l'idioma francès i l'idioma anglès és parlat o entès amb major o menor perfecció per un nombre enorme d'individus d'altres llengües. L'expansió del castellà és limitada. Entre les llengües europees i americanes de major extensió, l'espanyol ocupa, en aquest punt, el darrer lloc. En els Congressos internacionals l'espanyol no hi té reconeguda generalment l'oficialitat, i quan els congressistes espanyols tenen llibertat d'usar llur idioma propi, quasi sempre usen voluntàriament el francès o l'anglès, per la simple raó que parlant en espanyol no serien entesos.

Sovint trobem a la premsa espanyola articles i notes dient que a les escoles de tal o qual país estranger ha estat introduït l'ensenyament de la llengua castellana. Però obliden, o volen oblidar, que l'ensenyament de l'espanyol i la seva difusió a l'estranger tenen sobretot un aspecte comercial. Són principalment els mercats de l'Amèrica espanyola ço que festegen a l'estranger quan s'esforcen a posseir la llengua castellana. I val a dir que aquest fet hauria d'alarmar els espanyols, per l'amenaça econòmica que representa, en lloc de donar-los pre-
text a puerils escarafalls.

«No és llur paper en el comerç, no és tampoc llur paper en la política, allò que dóna influència a una llengua; és l'ús que se'n fa en les coses de l'esperit.» Escriu aqueixes paraules un excel·lent autor francès, Albert Meillet, en el seu llibre sobre les llengües dins la nova Europa. En el camp de l'esperit, la llengua espanyola ocupa avui un menut espai. Com a instrument

exterior, l'espanyol no ens serveix gaire als catalans. Els homes de cultura i aquells altres que en un pla més baix necessiten un instrument de comunicació internacional, no en tenen prou amb les dues llengües, catalana i espanyola. Han de posseir-ne tres, almenys: la pròpia, la imposada per l'Estat i la francesa, que és verament una llengua d'expansió universal.

Antoni Rovira i Virgili

“La Publicitat”, 5-XII-1922.